

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za ožnanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarní“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

21. štev.

V Ljubljani, dne 2. novembra 1895.

V. leto.

Kdo naj zastopa kmeta?

Dopis z Dolenjskega.

Kranjska je po večjem dežela, ki poljedelca živi. Pametno, potrebno je tedaj, da je v deželnem zboru, kjer se o deželni upravi razpravlja, zastopan tudi kmet. V našem deželnem zboru je kmetskim občinam danih 16 poslancev. Samo ob sebi umevno bi bilo, da teh 16 sedežev poslanstva zasedajo možje, ki kmetijo in vse, kar se iste tiče, dobro poznajo, ker le isti vé svoje mnenje o kaki stvari oddati, ki jo dobro pozna.

Duhovni, ki so dosedaj v deželnem zboru sedeli, niso bili, razen gorenjskega župnika Mesarja, kaj prida kmetje. Posebno pa Klun in Žitnik razumeta kmetsko gospodarstvo ravno toliko kakor dr. Papež, advokat v Ljubljani, o katerem vemo dolenjski kmetje, da se je v Novem Mestu rodil in šolal in nikoli ni kmetovanja opazoval, kakor bi trebalo, kako hoče o gospodarstvu na kmetih govoriti ali kmeta zastopati.

Konec se mora storiti komandi farovžev, ki nam priporoča take poslance. Dekan kacega okraja napravi pastoralno zbranje podložnih mu duhovnikov; tam pové,

koga misli škof za poslanca imeti in, kakor da bi te duhovne sveti Duh razsvetlil, sklenejo, tega škofovega varovanca za poslanca postaviti. Ne vprašajo kmeta, če je ž njim zadovoljen; oni so že tako prevzetni, da kmeta kakor sužnja mislijo, ki storiti mora, kar kapelan ali župnik pri volitvah hoče. Nič ne bi rekel, če bi ti duhovni res vedeli, kaj kmet trpi. Lahko je kmetovati, če pameten hlapec in še pametnejša farovška kuharica vse stori in če je vsega dosti. Lahko je hleve in kozolce lepe imeti, če morajo župljani kar po tisoče zlagati za lep farovski hlev. Mi Dolenjci ne moremo ne o jednom naših župnikov (o kapelanih sploh ni govora), reči, da je vzgledno dober kmet. Vse, kar „Dolenjske Novice“ in „Kmetovalec“ gospodarskih spisov prinašata, pride iz peresa Riharda Dolenca, vodje kmetijske šole na Grmu pri Novem Mestu, in Gustava Pirca, ravnatelja kmetijske družbe, ali Rohrmana, pristava na Grmu pri Novem Mestu. Naši duhovniki vedó v „Dolenjskih Novicah“ le popisati kako novo mašo ali hujskati proti kacemu učitelju. Če bi kaj

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolstega.)

(Dalje.)

XI.

Nekaj minut ni bilo mogoče ničesa razločiti v občni zmešnjavi. Ljudij se je zbralo cela tolpa, vsi so kričali, govorili. Otroci in starke so plakali. Akulina je ležala v nezavesti. Naposled sta moža, mizar in prisedši oskrbnik, šla pod streho, mizarica je pa dvajsetkrat pripovedovala, „kako je ničesa sluteč, šla po obleko, kapa je ležala zraven njega. Videla je, da so se majale noge. Kako me je pa pretresel mráz. Kdo se je obesil, in to sem morala videti. Kako sem doli prišla, sama ne vem. Čuda, kako me je Bog rešil. Zares Bog se me je usmilil. Mari je šala, tako strmo in tako visoko. Lahko bi se bila ubila“.

Ljudje, ki so šli pod streho, so ravno to pripovedovali. Iljič je visel na bruuu v sami srajci in hlačah,

na tisti vrvici, ki jo je odvezal od zibelke. Kapa njegova je ležala narobe zraven njega. Kožuh in plašč sta bila lepo zravnana zraven. Akulina se je zopet zavedla. Silila je zopet po lestvici, a je niso pustili.

— Manica, Sanko je utonil, zaslišal se je tenek klic iz sobe. Akulina se je iztrgala in hitela v sobo. Otrok je ne ganeč se ležal znak v koritu. Akulina ga je potegnila ven, a deček se ni ganil in ne dihal. Akulina ga je vrgla na postelj, podprla se z rokami, zakrohotala se tako glasno, zvonko in strašno, da si je Marica, ki se je sprva tudi bila zasmejala, zamašila ušesa in šla v vežo. Ljudje hiteli so v sobo kričeč in jokajoč. Otroka so ven prinesli, dvignili ga, a vse je bilo zaman. Akulina se je valjala po postelji in strašno se krohotala, tako strašno, da je bilo groza vsakega, ki je slišal to krohotanje. Če si sedaj vstopil v vežo in videl raznovrstno tolpo oženjencev, starcev, otrok, ki so gnetili po veži, si videl, koliko in kakšnih ljudij je bivalo v tem krilu. Vsi so bili zmešani, vsi so govorili, mnogi jokali, a no-

gospodarstva razumeli, pisali bi gotovo, ker tako radi vidijo kaj tiskanega iz svojega peresa.

Naravnost rečeno, grdo je, da le ti župniki, kapelani odločujejo, ako se bode po škofu nasvetovani kandidat za poslanca volil ali ne, kakor da bi bil naš kmet brez možgan in le dober za to, da farovže, cerkve zida in popravlja! Vzemimo jeden primer. Viljem Pfeifer v Krškem že skoraj 25 let zastopa kmetske občine dolenjske v deželnem in državnem zboru. Par vinogradov sam obdeluje, v drugem pa ne vé o kmetijstvu nič. Bolehen je; zdravniki mu svetujejo, naj mirno živi. On pa ne more brez poslanstva živeti. Če bi on kaj o svojih zmožnostih premišljeval, bi že davno uvidel, da ni za ta posel poslanstva. Da se mu poslanstvo ne odvzame, dal se je popolnoma v roke duhovnov. Jedenkrat je bil njih velik nasprotnik v politiki. Sedaj pa je vse podpisal, kar so od njega zahtevali, samo da obdrži poslanstvo, dobro vedoč, da isto na kmetih le duhovniki oddajajo. Kmeta ne vpraša, ali je ž njim zadovoljen ali ne, drugače bi bil že zdavna slišal od kmetov, da je za nič. Te dni se je vozaril od farovža do farovža, bil je v Beli Cerkvi pri Novem Mestu, v Št. Petru, v Št. Jerneju in tudi doli ob Savi, pa le v farovžih. Več po njegovem mnenju ni treba storiti, kmetje nimajo nič govoriti pri izbéri poslanca ali vsaj nimajo lastnih možgan. Pa vzemimo, da res naš kmet vse zaupanje stavlja v svoje duhovnike, tako vendar ni prav ravnati, ko so sami duhovniki pred 12 leti že spoznali, da krški Viljem ni več za poslanca, če je že kedaj bil sposoben za ta posel, in bi ga že pred 12 leti radi odvrgli. Pa ker se je krški Viljem popolnoma podpisal na vse, kar duhovniki hočejo in ker ne morejo z lepa samih duhovnikov v zbor poslati, ker bi to tudi pohlevnemu našemu Dolenjcu bilo preveč tega božjega blagoslova in ti morajo sami zato skrbeti, da je tudi nekaj kratkih suknic v deželnem zboru videti, so ga še obdržali. Pametnejših posvetnjakov pa ne dobijo za-se.

Ali drugi primer: Rihard Dolenc, vodja kmetijske šole na Grmu pri Novem Mestu, je dosedaj marljivo pisal skoraj vse gospodarske članke, ki so jih „Dolenjske Novice“ prinašale. Njegova služba zahteva, da tudi odrasčene uči o umnejšem kmetijstvu. Šel je zaradi tega tudi govorit na katoliške shode o gospodarskih vprašanjih. Ko so v Starem Trgu na Notranjskem letos kapelani s pijanimi pomagači shod posvetnih rodoljudov s silo razgnati hoteli, pisal je ta Rihard Dolenc svojemu prijatelju ter to nevedno ravnanje kapelanov hudo obsodil. To pismo je prišlo po naključju v javnost. Ali v času pred tem pismom so belokranjski in drugi duhovni okoli Novega Mesta glasno o tem govorili, da bi bil ta Rihard Dolenc najpripravnejši poslanec za kmetske občine, ker so tam vinogradi opustošeni in bi ravno Rihard Dolenc kot strokovnjak v trtozeji mogel deželnemu zboru, če bi bil poslanec, najboljša navodila dati, kako belokranjske naše vinograde zopet in v kratkem oživiti. Ta kandidatura je bila že gotova, ker so duhovniki sami izprevideli, da je treba, prej ko ljudstvo oči odpre, za to skrbeti, da se volijo zastopniki, ki kaj o kmetijstvu razumejo. Ali v navedenem pismu so izvohali naši duhovniki, da Rihard Dolenc ne odobrava, kakor krotki — Viljem Pfeifer, vse surovosti, ki jih naši kapelani storé in nič več niso ti poštenjaki o tem govorili, da je treba gospoda Dolenca za poslanca v Belokrajini. Mesto njega so postavili Schweigerja, župnika v Radovici, za kandidata. Tega župnika res poznajo posebno njegovi ubožnejši farani; najusmiljenjši človek je baje. Skoraj že ne bo vedel kam se vleči, zadnje srajco baje dá ubogim. Le vprašajte po Radovici okoli in boste izvedeli, koliko odstotkov ta človek od posojil jemlje.

Tako delajo duhovniki na kmetih po Dolenjskem. Vsemu pametnemu svetu bijejo v obraz. Ne bodemo se pa ganili, ko imajo vendar kmetje odločevati osebo svojega poslanca.

beden ni ničesa storil. Mizarica je še vedno našla ljudi, ki še niso slišali njenega pripovedovanja in znova je jim pripovedala, kako so se pretresla njena nežna čustva, ko je to videla, in kako jo je rešil Bog, da ni pala z lestvice. Stari kletar v ženskem jopiču je pripovedoval, da je že za pokojnega gospoda bila neka ženska utonila. Oskrbnik je poslal k policijskemu uradniku in svečeniku povedat, kaj se je zgodilo, in postavil stražo. Hišinja, Aksjutka je s solznimi očmi gledala skozi špranjo v podstrešje, in če tudi ni ničesar videla, vendar se ni mogla odločiti, da bi šla h gospej. Agati Mihajlovni, bivši hišinja pri stari gospej, je bilo potreba čaja, da si je pomirila živce. Babica Ana je s svojimi polnimi, okroglimi in z oljem namazanimi rokami devala malega mrliča na mizico. Ženske so stale okolu Akuline, a ona jih je molče gledala. Otroci so se tiščali po kotih in gledali na mater, so zajokali, potem utihnili, zopet pogledali in se še bolj v kote stisnili. Dečki in možje so se gnetli pred vežo in s prestrašenimi obrazi gledali v duri in okna,

ničesa ne videč, in ničesa ne razumeč, vpraševali so drug drugega, kaj je. Jeden je pravil, da je mizar ženi odbil nogo. Drugi je pravil, da je perica trojčke porodila. Tretji je pravil, da je kuharjeva mačka stekla in ugriznila več ljudi. Resnica se je pa vendar počasi razširila in prišla je tudi gospej do ušes. In še znali je niso na to pripraviti; surovi Jegor jej je naravnost povedal in s tem tako razdražil njene živce, da se dolgo ni mogla opraviiti. Ljudje so se že pomirili; mizarica je že postavila samovar, da pripravi čaja, pri čemer so tisti, ki niso bili povabljeni, spoznali, da ni prilično, da bi ostali. Dečki so se začeli dreti pred vežo. Vsi so že vedeli, kaj je, začeli se razhajati, ko se je nakrat zaslišalo: „Gospa, gospa!“ vsi so se zopet vkup stisnili in se toliko umaknili, da so jej napravili pot, a so vsi zopet hoteli vedeti, kaj bode storila. Gospa je blede, objokana, šla v vežo in čez prag v Akulinin kot. Deset glav se je stiskalo in gledalo pri durih. Nosečo žensko so pritiskali, da je zacvilila, a porabila si je hitro to okolnost, da si je sebi pridobila

Pred volitvami.

Volilna agitacija naše klerikalne ali katoliške stranke je v polnem tiru. Kapelani na višjo željo ali povelje švigajo od hiše do hiše in pregovarjajo ljudi, naj volijo katoliške kandidate in pri tem ljudem vse mogoče stvari lažejo čez slovenske liberalce in obetajo volilcem gore in doline, ako bodo volili ljudi njih prepričanja. Taka divja agitacija pač še nikdar ni bila kakor je letos, če tudi se je v Ljubljani manj čuti, nego se je druga leta.

Pred vsem se seveda ljudem pripoveduje, v kaki nevarnosti je vera, in jim trobijo na ušesa, da naj volijo le dobre katoliške može, prav kakor bi se v deželnem zboru imelo razpravljati o kdo zna kakih verskih vprašanjih. Da verska vprašanja v deželnem zboru nimajo posebno važnega mesta in da vera v naši deželni zbornici še nikdar ni bila v nobeni nevarnosti, pač najbolje dokazuje to, da se knezoškofu samemu še nikdar ni zdelo potrebno priti k seji. Ko bi kedaj bilo šlo le za najmanjšo versko korist, gotovo bi bili tako verski gorečega škofa, kot je Missia videli na svojem sedežu v deželnem zboru. Slišali smo že izgovarjati naše klerikalce se s tem, da škof ne pride v deželni zbor jedino zaradi tega, ker ne mara biti tarča za liberalne napade. Mi pač tako nizko ne sodimo o škofu ljubljanskem, da bi se strašil tacih napadov, ko bi res šlo za verske koristi. Apostoli so za vero celo kri prelili, pa bi njih nasledniki se že ustrašili najmanjšega napada. To gotovo biti ne more in skoraj ni mogoče drugače tolmačiti stvari, da je škof vselej sam najbolje spoznal, da v kranjskem deželnem zboru od liberalcev bodisi slovenskih ali pa tudi nemških, veri ne preti najmanjša nevarnost, da je vse, kar se bode o tem poročalo in govorilo ob agitacijah, je gola sleparija, da se pridobé volilci za gospodstvaželjno našo katoliško stranko.

Dolenjski klerikalni listič je pa zopet jel hujskati proti narodni stranki s tem, koliko tisočakov je potratila s tem, da je sklenila graditi deželno gledališče. Mi smo

že stvar parkrat pojasnili, a vendar sedaj pred volitvami moramo še jedenkrat spregovoriti o tem. O tem, če je gledališče potrebno ali ne, je seveda mogoče biti raznih mislij, in naš namen tudi ni v tem oziru se prepirati z našo katoliško stranko. Tega nam tudi treba ni, ker se vprašanje več o tem ne suče.

Konstatovati hočemo samo, da ni res, da bi samo narodna stranka bila kriva, da se je gradilo v Ljubljani gledališče. To vé tudi pisec dotičnega članka „Dolenjskih Novic“, a nalašč to zamolči, ker drugače bi hujskati ne mogel proti narodni stranki. Dotični predlog je stavil mož, katerega je tedaj naša katoliška stranka štela za svojca, in katerega misli letos, kakor se govori, kandidovati v Ljubljani. Če je tako pisarjenje, kakor bi narodna stranka bila kriva, da se je zidalo gledališče, pošteno, naj sodijo naši čitatelji to sami. Volilci naj pa dobro preudarijo, če zasluži zaupanje stranka, ki se ne upa prevzeti odgovornosti za svoje delo in lastno krivdo izvrča na druge. Pri volilni agitaciji je pač marsikaj dovoljenega, a kaj tako nesramnega, kakor pa uganja tukaj naša katoliška stranka, pa niti pri židovskoliberalni stranki doslej nismo opazili.

Drugo sredstvo je legalizacija. Na vso moč kričé, kako narodna stranka krivica dela kmetu, ko ni privolila v odpravo legalizacije. Seveda naši klerikalci tudi navadno zamolče, da so naši notarji sklenili zastonj opravljati legalizacijo. Kdor zna sam listino napraviti, more to storiti tudi sedaj in notar jo bode legalizoval. Kdor jo pa sam ne zna, bode moral tako koga dobiti, da jo napravi in v največ slučajih to ne bode zastonj. Zakotni pisarji so navadno še dražji nego notarji. Pri tem si pa zagotovljen, da notar listino pravilno napravi, a zakotni pisar bi pa utegnili kaj zмести in drugi pot bode pa stvar izročiti notarju in imeti nove stroške. Večkrat se je pa tudi že pripetilo, da so se zaradi nepravilno na-

prostor prav spredaj. In kako bi ne gledali v Akulinin kot. To je bilo za te ljudij ravno toliko, kakor bengalski ogenj koncem predstave. Lepo je, če zažgo bengalski ogenj, lepo je pa bilo tudi, ko je gospa prišla v svili in čipkah k Akulini. Stopila je k Akulini in prijela jo za roko; pa Akulina jej je roko iztrgala. Starci, grajščinski ljudje so nevoljno zmajali z glavo.

Akulina! rekla je gospa. — Ti imaš otroke in varuj se. Akulina se je zakrohotala in vstala. — Jaz imam vse srebrne otroke vse srebrne . . . Bankovcev nimam, zagodrnjala je hitro. — Rekla sem Iljiču, ne jemlji bankovcev, in glej zdaj so te pa namazali, namazali s kotranom. Kotranom in milom, gospa. Naj bodo garji še taki, vsi preidejo.

Gospa se je obrnila in zahtevala zdravnika in gorčice. „Dajte hladne vode“ in začela sama iskat vode; in zagledavši mrtvo dete, pod katerim je stala babica Ana, se je gospa proč obrnila in vsi so videli, kako je zaplakala in se zakrila z robcem obraz. Babica Ana je (škoda

da gospa tega ni videla; bila bi to gotovo ocenila; zanjo se je vse storilo) pokrila dete s koscem platna, popravila mu ročico s svojo okroglo spretno roko in tako zmahnala z glavo, tako nategnila ustica, in občutno zamižala ter tako vzdihnila, da je vsakdo moral čutiti, da ima dobro srce. Gospa pa tega ni videla in tudi ničesa videti ni mogla. Zajokala je, postala živčno histerična in odpeljali so jo za roke v vežo in potem domov. „Torej samo to je storila“, mislili so mnogi in jeli razhajati se. Akulina se je smejala in govorila neumnosti. Peljali so jo v drugo sobo, puščali jej, obložili z gorčico, dali jej ledú na glavo; ona pa že ni ničesa razumela, jokala ni, a smejala in govorila, delala take stvari, da se ljudje, ki so jej stregli, niso mogli vzdržati, da bi se ne smejala.

XII.

Žalosten praznik je bil v Pokrovskem. Če tudi je bil lep dan, vendar se ljudje niso šli sprehajati; dekleta se niso zbirale peti pesmi, in tovarniški delavci, ki so bili prišli iz mesta niso igrali na harmoniko, pa tudi

pravljenih listin vnele dolge pravde, katerih seveda ne more želeči drugi, kakor kak katoliški odvetnik, želeč mastnega zaslužka.

S početka bi morda semtertja duhovščina kmetu naredila kako listino, seveda iz agitacijskih namenov, a to ne bode šlo dolgo. Župnik, ki brez določene takse, katere mu ne zavidamo, ne napravi rojstnega lista, tudi ne bode dolgo zastoj kmetom pisal dolžnih pisem, pobotnic i. t. d. Kmalu bode rekel, če ne znate, pa pojte k notarju ali odvetniku! Narodna stranka ni bila proti odpravi legalizacije iz skrbi za notarje, temveč zaradi tega, ker vé, da bi kmetje od tega ne imeli nobenega dobička, pač pa večkrat veliko škodo, tožbe, nepotrebne pote i. t. d. Pomnožili bi se zakotni pisarji, ki večkrat le gledajo, kako bi koga kaj osleparili.

Nadaljno sredstvo je deželna zavarovalnica, katero bi baje osnovala katoliška stranka, ako pride do večine. Misel ni nova in se tudi ni porodila v krogih naše katoliške stranke, temveč jo je sprožil skoro pred osmimi leti gospod Šuklje. Dotični predlog v deželnem zboru so tudi podpisali narodni poslanci dr. Vošnjak, Dev, Anton Kraigher, Hinko Kavčič in Fr. Višnikar in je že to najboljši dokaz, da narodna stranka v celoti ni proti osnovi take zavarovalnice. Zatorej je popolnoma neopravičeno, če se stvar proti njej sedaj izkorišča. Od tistih klerikalcev, ki so še sedaj v zboru, so tudi prošnjo podpisali Pfeifer, Detela, Klun, Pakiž in Lavrenčič. V osmih letih, od tega časa se ni ničesa zgodilo potem v tem oziru. „Slovenec“ se čudi, da gospod Šuklje, ki je znan kot vztrajen poslanec, ni povprašal kaj je storil deželni odbor z njegovim predlogom, ki se mu je bil izročil v poročanje.

Mi sami ne odobrujemo, da deželni odbor ni v tem oziru storil povse svoje dolžnosti, kajti kar mu deželni zbor naroči, to ima tudi storiti; pa če hočejo klerikalci vedeti natančneje povode, vprašajo naj le svojega somišljenika gosp. Detelo, ki je bil tedaj že v deželnem odboru. Obrniti pa moramo vprašanje, katero je stavil „Slovenec“ na Šukljeja tako, kako da so gori omenjeni klerikalni poslanci mogli biti tako malomarni, da niso vprašali skoro celih osem let, kaj je s predlogom, katerega so podpisali. Če je gosp. Šuklje svojo dolžnost zanemaril, iz tega še ne sledi, da bi gosp. Klun, ki je načelnik naše katoliške stranke, to tudi moral storiti.

Gosp. Klun je pač moral biti prepričan, da stvar ni tako dobra ali da ni tako lahko izvedljiva, kakor nekateri mislijo, ali pa možu na vsej stvari nič ni in se mu zdi le dobra za volilno agitacijo. Sploh se nam zdi, da klerikalna stranka le ljudstvo slepari z obetanjem deželne zavarovalnice, ker sicer bi pač ne bila osem let čakala na vso stvar, temveč bi jo bila poprej sprožila.

Sedaj pa moramo povedati, zakaj je narodna stranka opustila misel na dež. zavarovalnico, da ne bodo čitatelji sodili, da je tedaj igrala le komedijo, ko je podpisala Šukljejev predlog. Težišče vse stvari ni v deželnem, temveč v drž. zboru, kajti ondu se more najprej skleniti, da se vpelje obvezno zavarovanje pri deželnih zavarovalnicah, dokler tega ni, bila bi deželna zavarovalnica jako nevarno podjetje. Na Dunaju pa naša klerikalna stranke še ni ničesa storila v tem oziru, tem več se brati le s strankami, ki so najboljše zagovornice zasebnih zavarovalnic. Čitatelji naj na to premislijo in preudarijo, koliko je dati na besedičenje naše katoliške stranke o deželni zavarovalnici.

Politični pregled.

Izjava nove vlade. Predzadnji torek se je začel novi državni zbor in se mu je predstavilo novo ministertvo. Ministerski predsednik je pri tem pojasnil pro-

gram nove vlade. Vlada bo pospeševala mir mej avstrijskimi narodi in se ustavljala vsemu, kar bi pretilo kako ta mir rušiti. Pospeševala bode povsod državne koristi

ne na balalajko in zabavali se niso z devojkami. Vsi so sedeli po kotih, in če so kaj govorili, govorili so tiho, kakor bi bil kak strah tukaj, ki bi jih utegnil slišati. Po dnevu še ni bilo nič, a ko se je zmračilo, so pa jeli tuliti psi, in potegnil je veter ter cvilil po vseh dimnikih, da so se prestrašili vsi ljudje in kdor je imel svečo, jo je prižgal pred sveto podobo. Kdor je stanoval sam, je šel k sosedom prosit, da ondu prenoči, kjer je prijazneje in kdor je imel iti v hlev, ni šel in se mu ni smilila živina, ter jo je pustil vso noč brez krme. Blagoslovljeno vodo, katero so vsi imeli spravljeno v stekleničicah, so vso porabili to noč. Mnogi so slišali, kako je nekdo hodil s težkimi koraki pod streho in kovač je videl, kako je lezla kača naravnost v podstrešje. V Polikuškovem kotu ni bilo nobenega. Otroke in zblaznelo popeljali so bili drugam. Tam je ležal le majhen mrlič, zraven sta sedeli le dve starki in jedna romarica, ki je čitala psalme, a ne za otroka, temveč po povodu vse te nesreče. Tako je želela gospa. Starki in romarica so slišale, ko se je

prečitala katizma, da je nekaj pod streho se streslo in zastokalo. Ko je prečitala: „Da ga vzbudi Bog“, je zopet vse utihnulo. Mizarica je bila povabila botro k sebi na ta večer in popila je ž njo ves čaj, katerega si je bila preskrbela za ves teden. Tudi sta slišali, kako so zgoraj bruni pokali, in nekaj padalo kakor vreče. Kmetje, stražniki so dajali grajščinskim ljudem pogum, drugače bi bili vsi strahu pomrli to noč. Kmetje, stražniki so ležali v veži na senu in potem zagotavljali, da so tudi slišali čudne stvari pod streho, če tudi so vso noč jako mirno se pogovarjali o novačenju, jedli kruh, praskali se, in kar je glavno, vso vežo napolnili s kmetiskim duhom, da je mizarica, ko je šla mimo njih, pljunila in jih s kmetavzi zmerjala. Bodi kakor koli, obešenec je visel pod streho, in kakor bi bil sam hudobec to noč obsenčil vse krilo s svojimi ogromnimi peruti in pokazal tem ljudem bolj svojo oblast kakor kadar si bodi, tako se je vsaj zdelo vsem. Jaz ne vem, če je res bilo vse tako. Jako dvomim, da bi bilo. Jaz mislim, ko bil kdo to noč vzel svečo

in avstrijski duh. Opravičene razvoju primerne, državno-pravne, denarno in gospodarski dopustne zahteve, zakonito izjavljene, se bodo brez predsodka nepristranski in pravilno uvaževale in se bode pravično o njih obravnavalo in sodilo. Pri tem se bode pa vedno oziralo na položaj in kulturo nemškega naroda. Vlada bode odkrito in resno postopala. Vlada zaupa češkemu narodu in se zanaša na tekem več stoletij dokazano domoljubje češkega naroda. Odprava izjemnega stanja ni nobena koncesija. Vlada to zmatra za podlago napravi pravičnih razmer. Vlada je popolnoma prosta in hoče prosta tudi ostati. Voditi se ne bode dala od nikogar, temveč bode hotela sama voditi. Vlada je pripravljena ozirati se na opravičene socialne zahteve sedanje dobe, a ne bode pustila, da bi se spravljali v nevarnost družbini red. Verska čutila se bodo varovala in negovala, zlasti pri mladini. Varovala se bode verska nravna odgoja otrok. Vlada bode pospeševala gospodarsko blagostanje in se posebno ozirala na gospodarski zaostale dežele na severu in jugu. V bližnji bodočnosti predloži vlada državnemu zboru nov načrt volilnega reda. O načelih te volilne reforme se bode vlada izrekla pozneje, sedaj le reče, da bode sestavljen brez vsake tesnosrčnosti in se bode uvaževale dosežane izjave strank. Skušala bode dovršiti davčno reformo in bode pri tem varovala koristi države in slabše stoječih dežel. Vlada se bode vedno držala pravičnosti. — V nekem poznejšem govoru je ministerski predsednik naglašal, da se bode držal tudi narodne enakopravnosti, kar je posebno zadovoljilo slovenske poslance, seveda če bodo sledila besedam tudi dejanja. O vladnem programu se je bila začela dolga debata, ki je trajala več dni. Vse stranke so kazale neko zadovoljnost z novo vlado in naglašale, da bodo svoje stališče uravnale še le potem, ko bodo videle, kako bode nova vlada izvajala svoj program. Levičarji in nemški nacijonalci niso zadovoljni, da je vlada obljubila ozirati se na narodno enakopravnost. Sprva so se nadejali, da se bode zlasti oziralo na nemštvo, ker je v programu naglašala važnost nemške kulture.

ali svetilnico, pokrižavši ali nepokrižavši se z blagoslovljeno vodo, šel pod streho si z lučjo svoje sveče razgnal nočnin strah in osvetil brune, prah, s pajčevino okrašeni dimnik, in pozabljeno obleko mizarice, prišel do Iljiča, ne da bi se dal premagati od strahu, vzdignil luč do obraza, videl bi bil znano shujšano truplo z nogami stoječimi na zemlji (vrvica se je bila udala), katere so se bile mrtve nagnile na stran, z razpetim robom srajce, pod katero ni križa, in glavo povešivšo na stran, in dobrodušni obraz z odprtimi, nevidečimi očmi in kratkim krivim smehljanjem, ter strogi nos in tišino v vsem. Mizarica, ki je tičeč se v kotu svoje postelje pripovedovala z razmršenimi lasmi in prestrašenimi očmi, da sliši, da padajo vreče, je bila mnogo strašnejša od Iljiča, če tudi je njegov križ ležal snet na brunu.

V graščini pri gospej je vladal ravno tak strah, kakor v krilu. V gospejini sobi je dišalo po kolonjski vodi in zdravilih. Dumjaša je grela rumeni vosek in delala obliž. Zakaj ravno obliž, ne vem, obliž se je delal

Grof Badeni in Mladočehi. Ministerski predsednik grof Badeni je pričakoval, da se mu pridejo predstaviti vodje mladočeške stranke, a se je motil. Tudi se ni nadejal, da se bode od češke strani odločno obsodilo njegovo naglašanje nemške kulture, kakor se je zgodilo ob razpravi o ministerskem programu. Ko je Badeni videl, da se je glede Mladočehov motil, je povabil dr. Kajzla v ministersko sobo državnega zbora. Dr. Kajzl je pa odgovoril, da ne pojde, ministerski predsednik najde že v proračunskem odseku dovolj prilike, seznaniti se z Mladočehi. Ko pri Kajzlu ni nič opravil Badeni, je vitez Bilinski povabil v ministersko sobo vodjo mladočeškega kluba dr. Engla. Ta je šel v sobo, kjer ga je Bilinski predstavil ministerskemu predsedniku in potem so se precej časa pogovarjali. Ta dogodek kaže, da se grofu Badeniju zdi potrebno računati tudi z Mladočehi in ne misli ž njimi začeti nobenega boja.

Češki Nemci so se razcepili v dva tabora, v liberalce in nacijonalce. Popolna jedinstvo že do sedaj ni vladala mej njimi, a ob volitvah so pa vendar vselej bili jedini. Letos so pa nemški nacijonalci naznanili, da ne bodo več vstopili v sedanji nemški klub v državnem zboru in ob volitvah popolnoma samostojno postopali. V nedeljo so imeli liberalci shod v Pragi in sklenili so, da hočejo nemške nacijonalce najodločneje pobijati, naj tudi potem zmagajo Čehi. Boj bode jako hud. Liberalcem gré za njih obstanek. Ko so izgubili Dunaj, je njih zavetišče le še na Češkem in Moravskem. Če pa deželnozborske volitve na Češkem pokažejo, da tudi mej češkimi Nemci nimajo zaupanja, potem bode pa stranka popolnoma razpala. Večina se pridruži nemškim nacijonalcem, zastopniki liberalnega veleposestva se pa združé s konservativnimi veleposestniki. Po nazorih se itak dosti ne razlikujejo. Slovani seveda bi ne bili dosti na boljšem, ker nemški nacijonalci še toliko pravični niso v narodnem oziru, kakor liberalci.

Hrvatje in Madjari. Dijaške demonstracije v Zagrebu so silno razburile Madjare. Madjarske zastave v

vselej, kadar je bila gospa bolna. Sedaj se je bila vznemirila, da se je čutila bolna. K Dumjaši je prišla prenočevati njena teta, da jih ne bode strah. Štiri so sedele v sobi za dekle in se tiho razgovarjale.

— Kdo pojde po olje, vprašala je Dumjaša?

— Nikakor ne pojdem odgovorila je hitro druga hišina.

— Dobro, pojedete vkupe z Aksjutko.

— Sama pojdem, ničesa se ne bojim, odgovorila je Aksjutka, a hkratu jo je prešinil strah.

— No le pojdi, ti si pametna, poprosi babico Ano steklenico olja in prinesi in glej, da kaj ne razliješ.

Aksjutka je povzdignila z jedno roko obleko in zatorej ni mogla mahati z obema, mahala je pa z jedno roko dvakrat močneje, kot bi sicer z obema. Strah jo je bilo in čutila je, da bi pala strahu, ko bi kaj slišala ali videla, bodisi tudi svojo mater. Tekla je z zaprtimi očmi po znani stezi.

(Dalje prihodnjič.)

Zagrebu so bile razobešene le zaradi tega, da se svetu pokaže, da je Hrvatsko del Ogerske. Iz jednakega namena so se v Zagreb prišle vladarju poklonit deputacije nekaterih ogerskih komitatov. Ogerski ministri so šli v Zagreb z namenom, da svetu pokažejo, da imajo tudi na Ogerskem nekaj govoriti. Dijaške demonstracije so pa bile nekak protest proti madjarski nadvladi. Zaradi tega se tako jezé v Budimpešti. Nekateri opozicijski časopisi so zahtevali, da naj odstopi ban hrvatski, da naj uradi in vojaki v Zagrebu sedaj skažejo javno čast madjarski zastavi, naj se železniški obratni urad premesti v Osek in še več drugih tacih stvari. V ogerskem državnem zboru se je stavilo v tem oziru več predlogov in interpelacij. Franc Košut je to stvar porabil za svoj prvi govor v državnem zboru. Iz vsega tega kričanja pa ne bode nič. Khuen Hédervary ostane ban, železniško obratno ravnateljstvo ostane v Zagrebu. Samo vseučiliški dijaki se bodo kaznovali, pa ne na željo Ogerske, temveč na željo bana, kateri je nevoljen, ker so njegovo politiko pripravili ob dobro ime. Dosedaj se je navadno mislilo, da je ban popolnoma sprijaznil Hrvate z madjarsko nadvlado in baš zaradi tega se je občno mislilo, da je ban pravi mož za ogerskega ministerskega predsednika. Sedaj pa na to nima več misliti, kar je pač baronu Banffyju ugodno, kajti znebil se je nevarnega tekmeča. Obžalovati je pa, da so ti dogodki napravili razpor mej hrvatsko stranko prava, to je tisto stranko, ki se poteguje za neodvisnost

Hrvatske od Ogerske. Načelnik te stranke dr. Folnegović je v mestnem zagrebškem zboru, ko je bil razgovor o dijaških izgrelih, izjavil v imenu stranke, da to obsoja. Drugi člani stranke so pa to zmatrali za napako, ker dijaki niso ničesa obsojevanja vrednega storili. Dr. Anton Starčević, ki je pravi osnovelec te stranke, in nekaj drugih mož je vsled tega iz stranke izstopilo in osnovalo svojo novo „čisto stranko prava“.

Reforme v Turčiji. Turčija se je vendar udala, da je obljubila neko reformo za Armenijo. Nastavili se bodo poleg mohamedanskih tudi kristjanski uradniki, bolje uredilo pravosodje in pobiranje davkov. Osnovala se bode policija iz mohamedanov in kristjanov. Če bi se storilo, kar se obeta, bi pač v Armeniji zavladal najlepši red. V Turčiji je baš to slabo, da se navadno take reči ne izvedo. Tudi so ta čas, od kar je obljubila Turčija zboljšati stanje kristijanov v Armeniji, v tej deželi bili nemiri. Mohamedanci so požgali več krščanskih vasij in vse ljudij pomorili. Sultan je pa velevlastim obljubil tudi razne preosnove v drugih delih države, ki se pa šele pozneje izvrše. Turki so zaradi tega jako nevoljni in prete z ustajo in v Carigradu so že zasledili zaroto, ki je hotela odstraniti sedanjega sultana in postaviti na prestol njegovega brata Rešida. Več visokih dostojanstvenikov so zaradi tega zaprli. Govori se, da so jih na skrivnem usmrtili. V Arabiji pa imajo Turki ustajo. Arabci, četudi so mohamedanci, vendar ne marajo biti pod turškim gospodstvom.

Slovenske in slovanske vesti.

(Volilno gibanje.) Naša katoliška stranka je posebno delavna. V nedeljo je sklicala shod v Vipavi in priporočala za kandidata dosedanjega poslanca Lavrenčiča. Večina udeležencev ni bila s tem zadovoljna in bi bila rada za kandidata gospoda Božiča. Predsednik je pa zborovanje zaključil, da se kandidat postaviti ni mogel. — V nedeljo je bil sklican gosp. Kersnik shod v Domžalah, na kateri shod je bil prišel tudi gospod deželni odbornik Murnik. Katoliška stranka je bila pripeljala mnogo svojcev, in sta dva duhovnika priporočala gosp. dekana Kajdiža za kandidata. Večina zbranih volilcev se je izrekla za g. Krsnika. Duhovnika sta jo, videč, da ja volilci ne poslušajo, še pred koncem shoda popihala. — Za ljubljansko mesto kandidujeta zopet dosedanja poslanca gg. Hribar in Grasselli. V dolenjskih mestih kandiduje dr. Tavčar. Gospod dvorni svetnik Šuklje ne kandiduje več. V radovljiškem okraju katoliška stranka kandiduje župnika Ažmana. Gospod dr. Gregorčič, katerega je mislila katoliška stranka kandidovati proti gospodu Svetcu na Dolenjskem, je izjavil, da pri spremenjenih razmerah nobene volitve ne vzprejme.

(Glas iz občinstva.) On dan je „Slovenski Narod“ vsled radovednosti „Slovenčeve“, kdaj da izide račun o darovih, došlih ljubljanskemu magistratu za poškodovance po potresu, tudi nasprotno vprašal, kdaj da pride račun o darovih, ki so došli v isti namen škofijstvu. Na to je

pa dal „Slovenec“ čuden odgovor, da tacega računa ne bo, ker so darovi, poslani škofijstvu, temu na prosto razpolago brez vsacega računa. S takim odgovorom ljudstvo nikakor ne more biti zadovoljno; kajti mej darovi, poslanimi magistratu, in onimi, ki so prišli škofijstvu, ni razun adrese, čisto nobenega razločka, namen je obojim jeden in isti. Mi zdaj vemo, da je magistrat darove razdeljeval v pričo zaupnih mož, katerim so razmere poškodovancev dobro znane. Zdaj pa vprašamo, kdaj je škofijstvo prejete darove delilo, komu in kako ter v pričo katerih mož? To je treba toliko bolj vedeti zdaj, od kar se je naš prevzvišeni škof postavil na čelo vse agitacije za politične volitve. Zdaj moramo imeti zagotovilo, da se omenjeni darovi ne bodo trosili za napačne namene. Torej na dan z računom!

(Pomazanje škofijske palače) Dne 18. m. m. zvečer je nekdo v Ljubljani pomazal knezoškofijsko palačo in nanjo zapisal: „Mox pereat!“ Kdo je to storil, nobeden ne vé, in zatorej tudi ni pošteno, da se to dejanje naši stranki podtika, a katoliška stranka to dela in izrablja pri agitacijah. Mi nikogar ne dolžimo, a ko bi hoteli tako zlobni biti, kot so gospodje naše katoliške stranke, bi tudi lahko trdili, da je to storila naša katoliška stranka sama, da ima jedno agitacijsko sredstvo več. Mi tega ne trdimo, ker vemo, da kak reden človek ne bode hiš mazal, naj je že potem škofijska pa-

lača ali pa kaka kočja v Trnovskem predmestju, kjer so se pred nekaterimi leti kaj često dogajali taki dogodki in so zaman iskali tistega pobalina.

(„Ljubljanski Sokol“) je imel dne 19. m. m. občni zbor, ki je volil novega starosta, ker se je dosedanji zaslužni starosta gospod Ivan Hribar odpovedal. Zbora se je udeležilo nad 100 članov. Starosto je bil voljen g. dr. Ivan Tavčar. Odstopivši starosta se je pa izvolil za častnega člana. Sklenilo se je tudi, da se da napraviti slika bivšega staroste in se razobesi v društveni telovadnici. Domenilo se je tudi, da se dajo vsi Sokoli skupno naslikati, da se slika potem izroči g. Ivanu Hribarju v spomin. Pod starosto gosp. Hribarjem se je bil „Sokol“ tako razvil, kakor še nikdar poprej.

(Iz Črnomlja) se nam piše dne 15. oktobra. Bilo je 27. m. m. ko sta nas prav po vojaško okupirati poskusila, t. j. župnik Schweiger iz Radovice in prošt Drogan iz Metlike, — prvi kot nov kandidat za novo volitev za deželni zbor. Ta dva gospoda Bog vé iz katerih mislij obšla sta na imenovani dan nič manj kot 4 županije, t. j. Adlešiče, Griblje, Podzemelj in Krasinec: Župana prvoimenovanih občin sta povabila, češ, da bo njih juha bolj mastna, naravnost v farovž in obetala novoizvoljenemu županu gradove, samo on ne sme družega voliti — kot g. Schweigerja, nič drugače ni bilo v Gribljah, kjer sta dala v dobro znano in obče spoštovano gostilno pri Jakofčiču k sebi pozvati župana in ga pri jedilih in pijači nagovarjala, naj ne voli družega kot župnika Schweigerja. Plačal je v tej gostilni gospod Schweiger, četudi je on na katoliškem shodu dne 3. junija izrekel, da to ni lepo da se volilce z jedjo in pijačo lovi — jedno staro praščevo kračo pri zgoraj imenovanem krčmarju za gosp. župana, zase in gosp. prošta. Nadaljeval je svoje agitacije in je prišel 10. t. m. k županu pri Krupi, občina Vinjivrh in ker tega doma ni bilo, naročil je hčerki, naj oče gre v nedeljo k gospodu dekanu v Semič, oni mu bodo že povedali, zakaj ga jaz tukaj iščem.

(Shod v Hodišah), kateri je priredilo „Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“, je bil jako številno obiskan. Zborovanje je vodil društveni podpredsednik, gospod Legat, govorili so pa gospod Kandut o potrebi slovenskih šol in o političnem položaju, gospod Haderlap o nemško-literarnem zakonodajstvu, gospod Podgore o socialnih rečeh in gospod Limpelj o pravici duhovščine zanimati se za javno življenje. Pri prosti zabavi so peli kotmirski pevci.

(Napredovanje slovenske šole v Št. Jakobu.) „Miru“ se poroča iz Št. Jakoba v Rožu: Naša slovenska šola prav lepo napreduje; letos prestopila sta že dva fanta na slovenski gimnazij v Kranj. Pred kratkem jo je obiskal novi okrajni glavar z Beljaka in je le strmel nad napredkom v vseh štirih razredih. Vpričo župnika, župana in drugih mož se je izrazil, da je to najboljša šola, kar jih je doslej nadzoroval v beljaškem glavarstvu in poprej v Št. Mohorju. Dodal je še, da je uspešen pouk samo s

pomočjo materine besede mogoč, cesar se je tu prepričal. — In mož je Nemeč in političen uradnik na Koroškem!

(Zaupnica in nezaupnica.) Sežanski občinski zastop je odvetnika dr. Rybača izvolil častnim članom, županu Pirjevču, ki je pri deželnozborni volitvi proti njemu agitoval, pa izrekel nezaupnico. To je gotovo jako značilno za vladno zmago na Krasu.

(Nova nemška postojanka na slovenski zemlji.) Ob pruskih markah živeči nemški šulverein je baje dovolil 14.000 gld. za zgradbo nove samonemške šole v slovenskem Marenbergu.

(Umrl) je v Gradci zaslužni slovenski rodoljub in književnik, vpokojeni šolski nadzornik g. dr. Jožef Muršec. Pokojnik se je rodil l. 1807. pri Sv. Bolfanku, postal l. 1830. duhovnik, napravil doktorat iz modroslovja, bil učitelj veronauka in slovenščine na graški realki in pozneje šolski nadzornik na Hrvatskem. Leta 1870. je stopil v pokoj ter od tedaj živel v Gradci. Muršec je v svojih mladih letih mnogo deloval na književnem polju. Ilirska ideja je razvnela tudi njega. Zložil je več pesnij, spisal l. 1847. kratko slovensko slovnico, sodeloval pri Murkovem in Janežičevem slovarju, pisal v razne slovenske liste in obelodanil več knjig bogoslovne vsebine. Bil je iskren prijatelj Stanka Vraza in dra. Štefana Kočevarja, sploh pa vnet narodnjak. Bodi mu časten spomin! — Umrl je v Sežani ondotni prvi podžupan, predsednik krajnega šolskega sveta in čitalnice g. Karol Kanobel, vrl in odločen rodoljub. Bodi mu časten spomin!

(Napredovanje nemštva v Ormožu.) Naučno ministerstvo je dovolilo, da se v Ormožu ustanovi posebna nemška ljudska šola.

(Spomin na cesarjev obisk v Zagrebu.) Mestna občina zagrebška je dala v spomin na cesarjev obisk v Zagrebu kovati veliko svetinjo iz bron, ki je izdelana jako krasno in ima na jedni strani napis: „Franjo Josip I. cesar Avstr. itd. Apost. kralj Ugarski, Hrvatski, Slavonski i Dalmatinski“, na drugi strani pa: „Uspomena na bora-vak Njeg. Veličanstva Kralja v glav. gradu Zagreba 1895.“ Sredi prvega napisa je podoba cesarjeva, sredi drugega pa podoba mesta Zagreba.

(Spomenik slovenskemu učenjaku.) Pod arkadami dunajskega vseučilišča se je postavil doprni kip pokojnega vseučiliškega profesorja, slovečega fizika Josipa Štefana. Kakor znano, je bil pokojni Štefan rodom koroški Slovenec in je v mlajših letih rad tudi kaj spisal v slovenskem jeziku. Kip, kateri se mu je postavil v vseučiliški palači, je izklesan iz belega marmorja in je v naravni velikosti. Izdelal ga je čislani dunajski kipar Schmidgruber.

(Čudno pedesetletnico) bo letos slavil poljski prvak dr. Fran Smolka. Letos bode namreč petdeset let, kar je bil Smolka — obsojen na smrt, ker se je udeležil poljskega ustanka. V Lvovu se je sestavil komité, kateri deluje na to, naj bi se v vsi Gališki, dan obsodbe, 5. nov. slovesno obhajal.

Razne vesti.

(Ljubljansko barje pod vodo). Grozen je te dni z grada pogled na ljubljansko barje. Kakor daleč sega oko, nič kot voda, iz katere je vidno le še drevje in podstrešja posameznih hiš; o cesti, ki vodi proti Igu, ni bilo sledu, in od botaničnega vrta naprej je bila vožnja po cesti popolnem nemogoča. Ljubljanska dosegla je pri St. Jakobskem mostu 3-20 metra nad ničlo — visokost, kar pomnijo ljudje ni bilo take. Ubogi barjani so bili v veliki stiski. Stanovanja so bila popolnem pod vodo in le v podstrešjih našli so prebivalci še zavetje. V stanovanjih v Črni vasi in drugod stala je voda po 1 do 2 m visoko; prebivalci morali so deloma v podstrešja, deloma pa so zapustili stanovanja in našli zavetje v Kurji vasi, v Rudniku in drugod. Na cesti v Lipah stala je voda 2¹/₂ metra visoko. Magistrat poslal je vse mestne čolne na lice nesreče. Rešilo se je na čolnih nekoliko bolnikov iz prepavljenih hiš, tudi živina spravila se je večjim delom že v varnost. Kar se živine ni moglo spraviti v čolne, privezala se je za čolne ter krepko plavala za njimi. Tukajšnji fotograf Rovšek, fotografiral je razne točke in objekte. Utonila je ob lžanski cesti neka ženska, ki se je hotela peljati v Ljubljano; tudi konj in voz izginila sta v valovih. Da je povodenj že mnogo škode napravila, pač ni treba omenjati. Voda odnesla je mnogo šote, drv, pohištva in živil, a ono, kar je ostalo, bo najbrže pokvarjeno in poškodovano.

(Požari.) V noči mej 22. in 23. m. m. je začelo goreti v poslopju posestnice Ane Lampe v Črnem Vrhu. Ogenj so kmalu zadušili. — V kemičnem laboratoriju puljskega arzenala je dne 20. m. m. nastal požar, ki je napravil 10.000 gld. škode.

(Nezgode.) Posestnik Martin Perko iz Brezovice je prišel 27. m. m. po opravkih v Borovnico in je vsled na-

rastle vode najel konja, da bi ga naj prepeljal čez opasno mesto. Prišedši do mostu, ni mogel konj zaradi naplavljenih snovi čez most, jel je riniti nazaj in tako so padli konj z vozom, hlapec in Perko v deročo vodo. Hlapec se je oprijel konja in se rešil; Perko pa je izginil v valovih in ga zaradi nastale noči in narastle vode ni bilo mogoče dobiti; drugi dan zjutraj izvlekli so ga pri bližnji žagi kot utopljenca iz vode. — Nadučitelj Fran Stauer pal je v Dolu pri Hrastniku dne 17. oktobra z visocega mostu rudniške železnice in se ubil. — Dne 23. oktobra se je primerila grozna nesreča v neki hiši blizu pokopališča v Ljubljani. Žena delavca Kadunca je šla gledat za svojimi otroki. V sobi je ostala petletna deklica Marija Kadunc. Otrok pride preblizu štedilnega ognjišča in se mu vname obleka. Deklica je bežala na cesto, kjer so ljudje pogasili ogenj. Opekla se je tako, da se ji je vsa koža olupila.

(Tatvina.) Cigan Josip Richter z Ogerskega klatil se je zadnje dni po Ljubljani in okolici. Prvi sneg imponiral mu je tako, da je sklenil, raztrgane svoje čevlje dati v popravo. Prinesel jih je čevljarju Mihlerju, ki stanuje v Baraki pred Igriščem. Ker pa čevljarja ravno ni bilo v baraki, porabil je ugodno priliko in zmaknil na steni visečo srebrno žepno uro z verižico vred. Policija bila mu je kmalu za petami; zasačila ga je na Tržaški cesti ter ga izročila deželnemu sodišču. — Neznani tatovi so te dni vlomili v hišo krčmarja Antona Lenarčiča na Visokem pri Igu ter odnesli skrinjo, iz katere so u kradli 434 gld. denarja.

(Deset otrok pogorelo.) V Sajoušek u na Pruskem je v hiši nekega kmetovalca nastal ogenj. Mož se ni zmenil za usodo svojih otrok, nego je hitel rešiti živino. V hiši je v tem zgorelo deset otrok.

Volilna pravica delavcev in katoliška stranka.

Mi smo že večkrat naglašali, da naša katoliška stranka delavce le slepi, ako se zadnji čas navdušuje za občno volilno pravico. To smo tudi neovržno dokazali iz njenega postopanja na Dunaji. Čudimo se, da morejo nekateri delavci tavati zanjo, ko je vendar očitno, kako komedije ž njimi uganja. Nekaterim duhovnim gospodom je še sedanja volilna pravica preveč, ker daje kmetom in obrtnikom nekaj upliva na postavodajo, kajti gospodje bi najraje sami gospodovali. Seveda tega očitno več ne smejo povedati, da bi se tudi kmetijski stan ne odvrnil od njih, ko bi jih bolje spoznal.

Da je resnica, kar smo mi že večkrat trdili glede prijateljstva katoliške stranke do delavcev, pokazal je te dni „Grazer Volksblatt“. Ta list je glasilo štajerske konservativne ali katoliške stranke in ima tesno zvezo z graškimi škofijstvom. Temu časopisu pa moramo priznati vendar jedno dobro lastnost, da je včasih odkritosrčnejši nego drugi konservativni listi, ki kaj radi kažejo dvojno lice. Ko se je bila sklenila koalicija, jo je ta list zagovarjal z isto gorečnostjo, kot so jo najprvi dunajski listi. Javno je pokazal kapitalistične nazore katoliške stranke, dočim je „Vaterland“ se včasih zavijal v nekak krščanski socializem. Odločno se je ta štajerski katoliški list od začetka protivil vsakemu razširjenju volilne pravice.

Grofa Badenija program temu listu jako ugaja, samo to mu ni prav, da grof Badeni ima tudi volilno reformo v svojem programu. Mej drugim piše določno: „Vsa volilna reforma je sleparija, kakeršne ni z lepa, če se ne oziramo na socialiste, je ne želi noben iz patrijotičnih koristij, če se pa oziramo na praktične potrebe, bi pa delavske zbornice popolnoma zadoščale. Naprava drugih kurij je nepotrebna in bi razcepila srednji stan v bojujoče se stranke. Konservativna volilna reforma, s katero bi se utrdil srednji stan, je dandanes nemogoča; če se pa na njeno mesto postavi socialistična, da se ustrezne splošnemu pritisku, bi bila nesreča. Ko bi Badeni imel pogum volilno reformo opustiti, občudovali bi njegov pogum, in bi se ne jezili nad njim“.

To je pač dovolj jasno povedano. Katoliška stranka je nasprotna vsaki volilni reformi, ki bi bila v korist delavcem. To smo že mi poprej vedeli. Vsa volilna reforma je po mnenju tega lista le sleparija. Pri katoliški stranki je to pač resnica, a drugače je pri drugih strankah, katere človeka ne cenijo po kapitalističnem načelu, da le toliko velja, kolikor plača. Narodna stranka slovenska je

bila z veseljem pozdravila Taafejevo volilno reformo in je mestni zbor ljubljanski izrekel celo nado, da kmalu preidemo k občni volilni pravici.

Delavske zbornice, kakeršne zadoščajo graškemu konservativnemu glasilu, so ideja levičarjev in to, da se konservativni list zanje navdušuje, kaže sorodstvo mej židovsko-liberalno in nemško-konservativno stranko.

Če se ta nemški list pri tem sklicuje na patrijotične koristi, je pač to le sleparija. Grof Taafe, ki je predložil volilno reformo, je bil dober Avstrijec in je tudi poznal razmere naše države, pa vendar ni imel nobenih patrijotičnih pomislekov. Da volijo vsi polnoletni moški državljanji, zato mora biti vsak pravicoljub, ker tudi vsi pomagajo vzdrževati državo. Pravičnost pa gotovo ni na kvar patrijotičnim koristim. Seveda bi ne bilo nič mari konservativnemu listu na tem patrijotizmu, ko bi se ne bal, da zgube tisti gospodje mnogo upliva, ki sedaj zapovedujejo pri konservativni stranki.

Najlepše je pa, da ta list sam priznava, da bi se volilna reforma, kakeršna bi bila tudi delavcem v korist, soci-

jalistična, kakor jo imenuje, izvršila na občni pritisk. S tem vendar naravnost prizna, da večina avstrijskega prebivalstva želi tako volilno reformo. To seveda katoliško stranko nič ne briga, kajti njej ni na tem, da bi parlament izražal pravo mnenje prebivalstva in deloval v korist vsemu prebivalstvu, temveč njej je le na gospodstvu. Slutijo namreč, da bi prebivalstvo, če bi imelo po občni in tajni volilni pravici priložnost pokazati svoje mnenje, ne hodilo dolgo za njimi. Poleg tega se pa bojé zakonodaje v prid nižjim stanovom, ker bi pri tem trpeli interesi bogatašev, ki so jim jako na srcu. Nekateri ti gospodje imajo lepe dohodke in se seveda bojé, da bi se jim kaj ne pomanjšali.

Da je graški list očitneje izpovedal pravo misel, kot jo izpovedo naši konservativni časopisi, prihaja od tod, ker na gorenjem Štajerskem ni dosti delavcev, ki bi se dali slepiti od klerikalcev, kakor se pa pri nas. V odločilnem trenutku bodo pa tudi naši katoliki pokazali svojo barvo in glasovali bodo lepo, složno z zastopniki židovskega kapitalizma.

Poučne stvari.

Naše trave. Izpod Uršulske Gore se piše „Miru“: Kdo bo celo leto trave in rože nabiral! Bi že, poreče kdo, ako bi vedel, zakaj mi bodo, da se funt po zlatu plača. Takega lekarja ti ne vem, ali tolaži se, zdravje ti je več vredno, ko zlato. So hiše v katerih imajo vse rože in trave za vse bolezni in sile; so pa tudi hiše, v katerih ni ne najpotrebnejših rož. Kako narobe je to, posebno, če je hiša na samem ali pa če v celi vasi niso nič preskrbeli za bolezni. Seve vedeti mora človek pri hiši, zakaj so rože, trave ali katere so za rabo in pa katera je za to in ono bolezen. Prej smo jo duhali zunaj, no zdaj pa študirajmo je. Pa ti ljuba nadloga! Vedeti hočeš, kaj ti tebi pomagalo v tej in tej bolezni (še ne vem katero imaš). Ej, — tega ti, ljubi ne morem povedati, ne zameri. Skušaj sam. Ko skusiš in spoznaš: ta je zame, tedaj tiste se drži. Pa ne smeš drugim ravno tiste vsiljevati, ki je tebi pomagala. Za družega bo spet druga morebiti boljša. Zdravljenje je huda umetnost. Jedna trava je za več različnih bolezni in za jedno bolezen je več različnih rastlin. Temu prva pomaga, drugi dolgo ne najde prave. Kaj početi? Iščite in bodete našli. Prvo je, da se učimo o tistih rastlinah, ki so najkoristnejše in se največ rabijo (ne o vseh), zakaj je ta in ona. Zato beri v „Domačem zdravniku“ str. 64 do 83. Tu pa nekoliko pristavim. Habatovo korenje (samo korenje je za rabo) skup vleče in kri ustavi. Drugo glej v „Domačem zdravniku“ str. 69. Od bezgovca se porabi vse, listje, cvet, skorja, korenje, sad. Čaj iz cvetja je pripomoček zoper kašelj, hripo, otekle drgali (mandelne), kedar na prsih tišči, da dihati ne moreš. Tak čaj čisti kri in pot goni, je torej dober, kadar si se zmrznil, kedar te v straneh bode, glava, ušesa, zobi bolé in zoper vodenico. Za vodenico pa prideni smolovih bobik in hvošča. — Čaj iz brezovega listja (listje velja zeleno in suho) imaš, če kuhaš, 6 do 8 listov 10 minut dolgo in je za znotranjo vročino za sušenje in ledvične bolezni. Za ledvice se pa pridene škoreče in brinovih jagod. Tudi za zamašena ušesa je dober, za spiranje grla (grglanje), ako so grlo in prsi zaslišene in za naduho. Za skrnino prideni listom trnoličnega cvetja in izpij 2 čašici na dan

po malem. Z vinom, to je v vodi in vinu pokuhani listi pomagajo zoper srčne bolezni. Bezgovca koža je najmočnejše zdravilo zoper vodenico, kakor i bezgov koren. Skorja pomaga zoper božjast, krče, je dobra za rane in tvore, kjer se zbira. Trnoljice se najbolj spoštujejo. Strugarji porabijo celo njih les, kmeti grmovje samo za plot. Grenka skorja in korenje se nasvetujejo za mrzlico, Cvetje je zelo pohvaljeno zdravilo za kri, ker čisti kri. Tudi na potrebo goni čaj iz cvetja in želodcu daje moč, ima moč zoper debelost, želodečen krč in se voda zapira. Otroci, ki imajo kraste ali se jim spušča po životu, naj pijejo po 2krat na dan čaj iz trnoličnega cvetja in mačehic kuhan.

Strnišna detelja. Lepo strnišno deteljo jeseni ali pokosimo ali pa jo popasemo. Le puščati je ni treba, da bi nam čez zimo pod snegom segnila. Ali naj deteljo pokosimo ali popasemo, razvidimo iz deteljne rasti in iz kakovosti zemlje. Skoraj se bolj priporoča, da jo popasemo. Pri tem nam je seveda gledati na to, da ne pasemo po njej do zime, ker bi bilo deteljišče sicer preveč golo in bi mladi detelji utegnil škodovati zimski mráz. Le na rahli zemlji kaže deteljo pokositi, ker bi je sicer pasočča se živina preveč izrovala. Koder strnišna detelja slabo uspeva, je prav, če jo jeseni pognojimo.

Pozor!

Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. Dobičkaželjni ljudje še vedno ponorejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko bele izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner“.

Kathreiner-Kneippova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

☞ Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 16. novembra t. l.

Loterijske srečke.

Praga, dné 30. oktobra: 33, 63, 4, 21, 48.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
☞ po pošti. ☞

TRADEMARK.

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživljajoč, krepljen in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

☞ Nadalje za želodec: ☞

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 skatuljami velja 1 gld. 5 kr.

☞ Za prsa: ☞

Zeliščni sok ali prsni sirop za odrasčene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

☞ Za trganje: ☞

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14—36)

Tržne cene v Ljubljani

30. oktobra t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	50	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež, „	6	80	Surovo maslo, „	—	72
Ječmen, „	7	—	Jajce, jedno	—	3
Oves, „	7	—	Mleko, liter	—	10
Ajda, „	8	—	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, „	7	80	Telečje „	—	64
Koruza, „	7	—	Svinjsko „	—	66
Krompir, „	2	80	Kostrunovo „	—	36
Leča, „	10	—	Pišanec	—	40
Grah, „	10	—	Golob	—	16
Fižol, „	12	—	Seno, 100 kilo	—	250
Maslo, kgr.	—	92	Slama, „	—	240
Mast, „	—	68	Drva trda, 4 metr.	—	780
Špeh svež	—	60	„ mehka, 4 „	—	550

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—21)

prporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave krogeljaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

☞ Prevzemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo. ☞

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča najokusnejša, edino zdrava in ob enaki go-estavnih ženskam, otrokom in bolnikom; najcenejša primes k bobovi kavi je

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Zdravje in moč

Kathreiner

plod.

CASNI DIPLOM

1891-1894

8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite le kavnine kavoje s imenom „Kathreiner“.

Najčistejši prirodni plod v obeh zrnih, ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: 1/2 Kile za 25 kr.